

УДК 343.1:342.5(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2025-1-9>**Чайка Роман Анатолійович,**кандидат юридичних наук, завідувач кафедри права
Волинського інституту імені В'ячеслава Липинського

Приватного акціонерного товариства

«Вищий навчальний заклад “Міжрегіональна Академія управління персоналом”»

вулиця Коперника, 8, Луцьк, 43000, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9366-832X>

ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. У статті досліджено особливості законодавчого регулювання кримінального провадження в умовах воєнного стану в Україні. Проаналізовано нормативні зміни, спрямовані на забезпечення безперервності кримінального судочинства під час збройного конфлікту, зокрема положення ст. 615 Кримінального процесуального кодексу України щодо розширення повноважень органів прокуратури, звуження судового контролю та автоматичного продовження запобіжних заходів. Визначено ключові правові ризики, що виникають у зв'язку з такими змінами, включаючи потенційні загрози для дотримання принципів змагальності сторін, незалежності судової влади та гарантій захисту прав людини.

Особливу увагу приділено аналізу нововведень щодо процесуальних строків, порядку здійснення слідчих і негласних слідчих дій, застосування запобіжних заходів, а також механізмів передачі підозрюваних і обвинувачених для обміну як військовополонених. Окремо розглянуто можливість скасування запобіжних заходів для осіб, які добровільно вступають до лав Збройних сил України. Проаналізовано питання підсудності справ у воєнний час, особливості реалізації права на суд присяжних, а також використання доказів, отриманих в умовах воєнного стану.

Окрему увагу приділено питанням пролонгації строків досудового розслідування, автоматичного продовження тримання під вартою без судового рішення та відтермінування процесуальних дій до завершення воєнного стану. Досліджено вплив нововведень на судовий розгляд справ, зокрема спрощення процедур допиту через відеоконференцію, зміну правил визначення територіальної підсудності та скасування обов'язкового суду присяжних у справах про довільне позбавлення волі.

Обґрунтовано необхідність перегляду окремих положень кримінально-процесуального законодавства з метою збалансування державних інтересів і гарантій дотримання прав людини. Наголошено на важливості забезпечення незалежності судової влади та відповідності законодавчих змін міжнародним стандартам правосуддя.

Ключові слова: кримінальне провадження, воєнний стан, кримінально-процесуальне законодавство, судовий контроль, запобіжні заходи, прокуратура, права людини.

Chaika Roman. Features of legislative regulation of criminal proceedings under martial law

Abstract. The article examines the peculiarities of legislative regulation of criminal proceedings under martial law in Ukraine. It analyzes legislative changes aimed at ensuring the continuity of criminal justice during armed conflict, particularly the provisions of Article 615 of the Criminal Procedure Code of Ukraine concerning the expansion of prosecutorial powers, the restriction of judicial oversight, and the automatic extension of preventive measures. The study identifies key legal risks associated with these changes, including potential threats to the principles of adversarial proceedings, judicial independence, and guarantees of human rights protection.

Special attention is given to the analysis of procedural time limits, the procedure for conducting investigative and covert investigative actions, the application of preventive measures, and mechanisms for transferring suspects and defendants for exchange as prisoners of war. The possibility of lifting preventive measures for individuals who voluntarily join the Armed Forces of Ukraine is also examined. The article further explores issues of jurisdiction during wartime, the specifics of exercising the right to a jury trial, and the admissibility of evidence obtained under martial law conditions.

The necessity of reviewing certain provisions of criminal procedural legislation is substantiated to ensure a balance between national security requirements and adherence to legal standards. The importance of harmonizing Ukrainian legislation with international human rights norms, particularly the case law of the European Court of Human Rights, is emphasized. The study proposes legislative improvements, including expanding judicial oversight over prosecutorial actions, revising mechanisms for the automatic extension of preventive measures, and introducing additional procedural guarantees for participants in criminal proceedings.

Key words: criminal proceedings, martial law, criminal procedural legislation, judicial oversight, preventive measures, prosecution, human rights.

Вступ. В умовах збройного конфлікту, що триває на території України, питання адаптації кримінально-процесуального законодавства до викликів воєнного стану набуває особливої актуальності. Починаючи з 2014 року, внаслідок анексії Криму та окупації окремих районів Донецької і Луганської областей, законодавець вносив зміни до Кримінального процесуального кодексу України (КПК), спрямовані на забезпечення безперервності кримінального провадження в умовах воєнного конфлікту. Однак після повномасштабного вторгнення російської федерації у 2022 році потреба в удосконаленні правового регулювання кримінального процесу набула критичного значення.

Запровадження змін до кримінального процесуального законодавства відбувалося в умовах нагальної потреби оперативного реагування на воєнні загрози, що суттєво вплинуло на підхід до законодавчого регулювання. Важливими аспектами стали розширення повноважень органів прокуратури, обмеження судового контролю, можливість автоматичного продовження запобіжних заходів та запровадження особливого порядку кримінального провадження. Водночас такі нововведення викликали низку правових дискусій, пов'язаних із дотриманням конституційних прав осіб, залучених у кримінальне судочинство, а також відповідністю нових норм міжнародним стандартам прав людини. Аналіз цих змін дозволяє визначити їхні як позитивні наслідки, так і потенційні загрози, зокрема ризики порушення принципів правової визначеності, змагальності сторін та незалежності судової влади. У цьому контексті дослідження особливостей законодавчого регулювання кримінального провадження в умовах воєнного стану є актуальним і має

велике значення для підвищення ефективності правозастосування та забезпечення дотримання законності.

Метою статті є аналіз законодавчих змін, що регламентують кримінальне провадження в умовах воєнного стану в Україні, оцінка їх впливу на функціонування кримінальної юстиції та визначення ключових проблем, які потребують удосконалення. Особливу увагу приділено розгляду змін у повноваженнях органів прокуратури, звуженню судового контролю, особливостям застосування запобіжних заходів та впливу цих нововведень на права підозрюваних, обвинувачених і потерпілих.

Матеріали та методи. Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові, приватні та спеціальні методи пізнання, що забезпечили комплексний аналіз особливостей законодавчого регулювання кримінального провадження в умовах воєнного стану. Використання діалектичного методу дозволило дослідити зміни в кримінальному процесуальному законодавстві України у взаємозв'язку з політичними та соціальними процесами, спричиненими воєнним станом. Метод формальної логіки був застосований для аналізу ключових понять і правових категорій, що регламентують кримінальне судочинство в умовах збройного конфлікту. Метод порівняльного правознавства сприяв аналізу законодавчих змін, що регулюють кримінальне провадження в умовах воєнного стану, у співвідношенні з міжнародними стандартами та практикою інших держав. Його застосування дозволило виявити спільні риси та відмінності правового регулювання в надзвичайних умовах. За допомогою системного методу проведено структурний аналіз законодавчих змін, що стосуються повноважень

органів прокуратури, судового контролю та застосування запобіжних заходів. Структурно-функціональний метод використано для оцінки ефективності правових механізмів, запроваджених під час воєнного стану, а також для визначення їхнього впливу на забезпечення прав і свобод учасників кримінального провадження. Застосування методів аналізу, синтезу та узагальнення дозволило систематизувати правові норми, що регулюють кримінальне провадження в умовах воєнного стану, визначити їхні переваги та недоліки, а також сформулювати можливі напрями вдосконалення правового регулювання.

Результати. Після анексії Криму та окупації окремих районів Донецької і Луганської областей, що супроводжувалися порушенням територіальної цілісності України, законодавець стикнувся з необхідністю оперативного реагування на виклики, які постали перед системою кримінального правосуддя. В умовах проведення Антитерористичної операції (далі – АТО), а згодом операції Об'єднаних сил (далі – ООС) було вжито заходів для адаптації кримінально-процесуального законодавства до реалій воєнного конфлікту та забезпечення функціонування органів досудового розслідування на тимчасово окупованих територіях. Одним із ключових нормативно-правових актів, ухвалених у цей період, став Закон України (ЗУ) «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу (КПК) України щодо особливого режиму досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції» від 12 серпня 2014 року № 1631-VII. Цим Законом до КПК України було внесено зміни, які передбачали запровадження розділу IX¹ зі ст. 615. Ця стаття встановлювала особливий порядок реалізації кримінально-процесуальних повноважень у зонах проведення воєнних дій, надзвичайного стану або АТО. Зокрема, положення цієї статті передбачали передачу прокурорам повноважень, які зазвичай здійснюються слідчими суддями. До таких повноважень належали надання дозволу на проведення обшуків, арешт майна, а також інші процесуальні дії, визначені статтями 163,

164, 234, 235, 247 та 248 КПК. Крім того, прокурори отримали право обирати запобіжний захід у вигляді тримання під вартою строком до 30 діб щодо осіб, підозрюваних у скоєнні злочинів, передбачених статтями 109–114-1, 258–258-5, 260–263-1, 294, 348, 349, 377–379, 437–444 ККУ, за умови неможливості виконання цих повноважень слідчим суддею через ситуацію, що склалася на відповідній території [1].

Внесені зміни були спрямовані на забезпечення безперервності кримінального провадження в умовах воєнного конфлікту, коли функціонування судів було ускладнене або неможливе. Проте, як зазначають О. Тищенко, О. Гущенко, аналіз ст. 615 КПК України виявив низку недоліків, які проявилися під час її практичного застосування, зокрема недосконалість механізмів реалізації прокурорських повноважень та обмеження судового контролю в умовах воєнного або надзвичайного стану [2, с. 547]. В. Завтур також звертає увагу, що редакція цієї статті від 2014 р. не забезпечувала належного судового нагляду за діями прокурора, що створювало ризик порушення прав учасників провадження, особливо з огляду на вимоги верховенства права, яке передбачає незалежний контроль за законністю процесуальних рішень [3, с. 271]. На думку О. Лазукової, ст. 615 не гарантувала балансу між швидкістю прийняття рішень та захистом прав людини, а положення про можливість тримання під вартою за рішенням прокурора строком до 30 діб без належного судового контролю суперечило базовим гарантіям права на захист [4]. Таким чином, хоча зміни й були спрямовані на вирішення нагальних питань безпеки, їхня практична реалізація виявила необхідність удосконалення нормативного регулювання.

У зв'язку з початком повномасштабної військової агресії російської федерації проти України 24 лютого 2022 р. Президент України видав Указ № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні». Цей указ того ж дня був затверджений Верховною Радою України шляхом ухвалення Закону України № 2102-IX «Про затвердження Указу Пре-

зидента України «Про введення воєнного стану в Україні» [5]. Початок повномасштабної війни та введення режиму воєнного стану стали визначальними факторами, які спричинили зміни в українському законодавстві. Верховна Рада України ухвалила низку нормативно-правових актів для стабілізації державних інституцій, захисту національної безпеки та правопорядку в умовах збройного конфлікту. Особливу увагу приділено адаптації кримінально-процесуального законодавства, зокрема врегулюванню доступу до судів на тимчасово окупованих територіях і в зонах бойових дій. Законодавчі зміни спрямовані на забезпечення безперервності кримінальної юстиції, оперативності процесуальних рішень і належну реалізацію правових процедур у надзвичайних умовах, мінімізуючи ризики дестабілізації правопорядку.

1 травня 2022 р. набрав чинності ЗУ № 2201-IX «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану» [6]. Такий документ разом із законами № 2111-IX від 03.03.2022 р., № 2137-IX від 15.03.2022 р. та № 2462-IX від 27.07.2022 р. запровадив значні зміни в регулюванні кримінального провадження за умов збройного конфлікту. Зокрема, ст. 7 КПК було доповнено частиною третьою, яка передбачає, що зміст і форма кримінального провадження під час дії воєнного стану повинні відповідати загальним засадам кримінального провадження, визначеним у частині першій цієї статті, з урахуванням особливостей, закріплених у розділі IX КПК. У цьому розділі визначено порядок здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану [2].

Запроваджені зміни до кримінального процесуального законодавства України істотно вплинули на процедуру здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану. Вони мали як позитивні, так і суперечливі наслідки. З одного боку, внесені корективи забезпечили безперервність досудового розслідування та судового розгляду в умовах воєнного конфлікту. З іншого боку, окремі

положення, зокрема розширення повноважень прокурорів та автоматичне продовження запобіжних заходів, викликали правові дискусії щодо їхньої відповідності Конституції України та міжнародним стандартам захисту прав людини.

Зокрема, відповідно до пункту 2 частини першої ст. 615 КПК України у разі неможливості виконання слідчим суддею своїх повноважень вони передаються керівнику відповідного органу прокуратури. Реалізація цих повноважень здійснюється за клопотанням прокурора або слідчого за погодженням із прокурором з урахуванням вимог ст. 37 КПК. До таких повноважень віднесено: застосування заходів забезпечення кримінального провадження (привід, тимчасовий доступ до речей і документів, арешт майна відповідно до статей 140, 160, 163, 170, 173 КПК); обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою строком до 30 діб щодо осіб, підозрюваних у вчиненні злочинів, передбачених статтями 109–115, 121, 127, 146, 146-1, 147, 152–156-1, 185, 186, 187, 189–191, 201, 255–255-2, 258–258-5, 260–263-1, 294, 348, 349, 365, 377–379, 402–444 Кримінального кодексу України [10], а також у виняткових випадках – щодо інших тяжких або особливо тяжких злочинів, якщо зволікання може призвести до втрати доказів або втечі підозрюваного. Крім того, прокурор отримав повноваження щодо реалізації функцій слідчого судді у питаннях захисту прав людини (ст. 206 КПК), продовження строків досудового розслідування (статті 219, 294 КПК), проведення допиту в режимі відеоконференції (ст. 225 КПК), розгляду клопотань про обшук у житлі чи іншому володінні особи (статті 232–235 КПК), надання дозволу на отримання зразків для експертизи (ст. 245 КПК) та здійснення негласних слідчих (розшукових) дій (статті 246–250 КПК) [7]. Важливою умовою реалізації зазначених повноважень є відсутність об'єктивної можливості виконання їх слідчим суддею.

Зміни, внесені до ст. 615 КПК, також передбачають продовження процесуальних строків у кримінальному провадженні. Зокрема,

пункт 1 частини першої цієї статті дозволяє ухвалювати рішення про початок досудового розслідування слідчим, дізнавачем або прокурором у разі відсутності технічного доступу до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) шляхом винесення постанови, а внесення відповідних відомостей здійснюється за першої можливості. Це положення відрізняється від загального порядку, закріпленого у ст. 214 КПК, яка зобов'язує вносити такі відомості невідкладно, але не пізніше 24 годин після отримання заяви, повідомлення або виявлення ознак кримінального правопорушення. Крім того, ст. 615 КПК передбачено можливість зупинення строків досудового розслідування у разі об'єктивної неможливості його проведення. Таке рішення ухвалюється прокурором шляхом винесення вмотивованої постанови із зазначенням відповідних обставин. Відповідне провадження поновлюється після усунення причин, що спричинили його зупинення. Аналогічні зміни внесено до ст. 280 КПК, яка доповнена новою підставою для зупинення досудового розслідування – наявністю об'єктивних обставин, що унеможливають його проведення в умовах воєнного стану.

Особливе занепокоєння викликають положення частини шостої статті 615 КПК, згідно з яким у разі закінчення строку дії ухвали суду про тримання під вартою та неможливості його продовження запобіжний захід у вигляді тримання під вартою автоматично пролонгується до моменту судового розгляду відповідного питання, але не більше ніж на два місяці [7]. Такий механізм суперечить міжнародним стандартам захисту прав людини, зокрема практиці Європейського суду з прав людини, який наголошує на необхідності обов'язкового судового контролю за законністю позбавлення свободи. Вже 18 липня 2024 р. Конституційний Суд України ухвалив Рішення № 8-р(П)/2024, яким визнав частину шосту статті 615 КПК такою, що не відповідає Конституції України. Відповідно до цього Рішення зазначене положення втрачає чинність через три місяці з дня його ухвалення [8].

Для забезпечення здійснення правосуддя в умовах воєнного стану статтею 615 КПК передбачено спеціальні механізми, зокрема положення частини дев'ятої, яка встановлює, що обвинувальні акти, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру та клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності спрямовуються до судів, юрисдикція яких охоплює місце завершення досудового розслідування. У разі неможливості розгляду справи таким судом її передають найближчому суду, здатному здійснювати правосуддя, або іншому суду, визначеному відповідно до законодавства. Частина десята ст. 615 КПК регулює порядок здійснення кримінального провадження щодо злочинів, за які передбачене покарання у вигляді довічного позбавлення волі. Такі справи розглядаються колегією з трьох професійних суддів, за винятком випадків, коли до моменту введення воєнного стану було визначено склад суду за участю присяжних [9].

Отже, законодавчі зміни щодо регламентації особливостей досудового розслідування та судового розгляду в умовах воєнного стану можна класифікувати за трьома основними напрямками. По-перше, норми, що звужують сферу судового контролю. По-друге, норми, що пролонгують строки у кримінальному провадженні. По-третє, норми, що забезпечують здійснення правосуддя в умовах воєнного стану, визначають особливості підсудності, можливість дистанційного провадження, порядок функціонування судових органів, а також процесуальні гарантії прав учасників кримінального провадження.

В умовах воєнного стану запроваджено спеціальні процедури скасування запобіжних заходів для осіб, які бажають проходити військову службу. Такий механізм передбачений ст. 616 КПК. Так, відповідно до частини першої цієї статті підозрюваний або обвинувачений, який перебуває під вартою під час досудового розслідування чи судового розгляду, має право подати клопотання до прокурора про скасування запобіжного заходу для проходження військової служби за призо-

вом під час мобілізації. Проте таке право не поширюється на осіб, підозрюваних чи обвинувачених у вчиненні злочинів проти основ національної безпеки України, а також у злочинах, передбачених статтями 115, 146–147, 152–156, 186–187, 189, 255, 255-1, 257–262, 305–321, 330, 335–337, 401–414, 426–433, 436–442 Кримінального кодексу України [10].

Згідно з частиною третьою ст. 616 КПК, особа, щодо якої скасовано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, зобов'язана протягом 48 годин із моменту оголошення ухвали прибути до відповідного територіального центру комплектування та соціальної підтримки. Разом із тим застосування цієї процедури на практиці супроводжується труднощами. Відповідно до пункту 1 частини першої ст. 616 КПК клопотання прокурора має містити висновок про придатність особи до військової служби. В окремих випадках прокурори не звертаються до суду через відсутність такого висновку або покладають обов'язок його отримання на захисника, що фактично унеможливлює реалізацію цього права особами, які перебувають у слідчих ізоляторах. Водночас на практиці застосовується інший підхід: якщо відсутні відомості про непридатність особи, вона вважається придатною до військової служби [7].

Відповідно до статті 201-1 КПК передбачена спеціальна процедура скасування запобіжного заходу у зв'язку з передачею підозрюваного або обвинуваченого для обміну як військовополоненого. Так, частина перша ст. 201-1 КПК надає прокурору право звернутися до слідчого судді або суду з клопотанням про скасування запобіжного заходу відповідно до вимог статей 132 та 184 КПК. Підставою для такого звернення є прийняття уповноваженим органом рішення про передачу підозрюваного або обвинуваченого для обміну. Обов'язковими умовами для скасування запобіжного заходу є наявність документів, що підтверджують прийняття рішення про обмін конкретної особи, а також письмова згода самого військовополоненого (ч. 2 ст. 201-1 КПК). Копія клопотання та додані до нього матеріали повинні бути надані

підозрюваному або обвинуваченому не пізніше ніж за три години до початку судового розгляду (ч. 3 ст. 201-1 КПК). Клопотання розглядається слідчим суддею або судом у день його надходження за обов'язкової участі прокурора (ч. 4 ст. 201-1 КПК). Процедура не передбачає участі захисника, проте відповідно до статті 52 КПК, якщо обвинувачений або підозрюваний не володіє мовою судочинства або йому інкриміновано особливо тяжкий злочин, участь захисника є обов'язковою. З огляду на те, що воєнні злочини переважно належать до категорії особливо тяжких, присутність адвоката на стадії розгляду такого клопотання повинна забезпечуватися на загальних підставах. Згідно з частиною п'ятою ст. 201-1 КПК, слідчий суддя або суд, перевіrivши обставини прийняття уповноваженим органом рішення про передачу особи для обміну, а також наявність її письмової згоди, ухвалює рішення про скасування запобіжного заходу. Після цього підозрюваний або обвинувачений передається під нагляд уповноваженого органу для організації обміну.

Відповідно до частини першої ст. 335 КПК, якщо обвинувачений ухилився від явки до суду, страждає на психічне або інше тяжке тривале захворювання, що унеможливлює його участь у судовому провадженні, або був призваний на військову службу під час мобілізації в особливий період, суд зупиняє провадження щодо нього до моменту його розшуку, одужання або звільнення з військової служби. Якщо кримінальне провадження стосується кількох обвинувачених, суд продовжує розгляд щодо інших осіб. Розшук обвинуваченого, який ухиляється від суду, оголошується ухвалою суду, а його виконання покладається на слідчого та/або прокурора. Частина друга ст. 335 КПК доповнена новою підставою для зупинення провадження – передачею обвинуваченого для обміну як військовополоненого. У разі прийняття уповноваженим органом рішення про передачу обвинуваченого та надання ним письмової згоди на обмін суд зупиняє провадження до моменту фактичного обміну або отримання інформації про його невідбуття. Якщо обмін

не відбувся, провадження підлягає відновленню [11].

Зміни до ст. 95 КПК, внесені у зв'язку з воєнним станом, істотно змінили порядок використання доказів у кримінальному процесі. У попередній редакції частина четверта ст. 95 КПК передбачала, що суд може обґрунтовувати свої висновки лише на показаннях, безпосередньо отриманих під час судового засідання або за процедурою, передбаченою ст. 225 КПК. Запроваджені зміни до статті 615 КПК (ч. 11) дозволяють використовувати як доказ показання свідків та потерпілих, отримані під час допиту в умовах воєнного стану, за умови фіксації процесу допиту технічними засобами відеозапису. Аналогічна процедура застосовується щодо підозрюваного, однак обов'язковою умовою є участь його захисника у допиті. Ці нововведення спрощують процес збирання доказів для сторони обвинувачення, оскільки слідчому досить зафіксувати допит на відео, щоб отримані показання стали допустимими доказами у суді. Водночас така процедура позбавляє сторону захисту можливості перехресного допиту свідка, що суперечить принципу змагальності та може негативно впливати на права обвинуваченого.

Ще однією значною зміною стало обмеження права обвинуваченого на розгляд справи судом присяжних. Згідно з частиною третьою ст. 31 КПК, кримінальні провадження щодо злочинів, за які передбачене довічне позбавлення волі, розглядаються або колегією з трьох суддів, або судом присяжних (два судді та три присяжних) за клопотанням обвинуваченого. Водночас частина десята ст. 615 КПК передбачає, що під час дії воєнного стану кримінальні провадження

щодо таких злочинів розглядаються лише колегіально судом із трьох професійних суддів. Виняток становлять випадки, коли до введення воєнного стану вже було сформовано склад суду за участю присяжних. З огляду на те, що ст. 615 КПК є спеціальною нормою щодо ст. 31 КПК, можна констатувати, що суд присяжних під час воєнного стану фактично не застосовується [7].

Висновки. Кримінальне судочинство зазнало суттєвих трансформацій у зв'язку з воєнним станом, що зумовило необхідність адаптації процесуальних механізмів для забезпечення гнучкості та ефективності правосуддя. Законодавчі зміни передбачають звуження сфери судового контролю через передачу частини повноважень слідчих суддів керівникам органів прокуратури, зокрема щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження, обрання та продовження запобіжних заходів, санкціонування слідчих і негласних слідчих дій. Водночас впроваджено можливість скасування запобіжного заходу для осіб, які йдуть на службу в ЗСУ або підлягають обміну як військовополонені. Пролонгація строків у кримінальному провадженні включає зупинення досудового розслідування у разі об'єктивної неможливості його продовження, автоматичне продовження строку тримання під вартою без ухвали суду та відтермінування виконання процесуальних дій до припинення або скасування воєнного стану. Додатково спрощено порядок судового розгляду: допит у режимі відеоконференції може використовуватися як доказ у суді, змінено правила визначення територіальної підсудності, а суд присяжних більше не є обов'язковим у справах, де передбачено довічне позбавлення волі.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо особливого режиму досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції» від 12 серпня 2014 р. № 1631-VII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2014. № 39. Ст. 2008. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1631-18#Text>.
2. Гушин О.О., Власенко Д.Р., Тищенко О.І. Особливий режим кримінального провадження в умовах воєнного стану: законодавчі новації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С. 546–548. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-5/131>.

3. Завтур В. А. Оцінка допустимості доказів, отриманих у порядку ст. 615 КПК України. *Правове життя сучасної України* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. : у 3 т. м. Одеса, 15 трав. 2020 р. / відп. ред. М. Р. Аракелян. Одеса : Гельветика, 2020. Т. 3. С. 269–274.
4. Лазукова О. В. Особливий режим досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції : монографія. Харків : Право, 2018. 280 с.
5. Закон України «Про затвердження Указу Президента України “Про введення воєнного стану в Україні”» від 24.02.2022 р. № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>.
6. Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану» від 14 квітня 2022 р. № 2201-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2201-20#Text>.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13, ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
8. Рішення Другого сенату Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Оніщенка Руслана Ілліча, Гаврилюка Дмитра Михайловича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини шостої статті 615 Кримінального процесуального кодексу України (справа про гарантії судового контролю за дотриманням прав осіб, яких утримують під вартою), № 8-р(П)/2024 від 18 липня 2024 р. *Офіційний вісник України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v008p710-24/#Text>.
9. Тетерятник Г. К. Кримінальне провадження в умовах надзвичайних правових режимів: теоретико-методологічні та праксеологічні основи : монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 500 с.
10. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26, ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
11. Лоскутов Т. О. Правове регулювання фіксування кримінального провадження в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 340–345. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.01.61>.

References:

1. Zakon Ukrainy Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy shchodo osoblyvoho rezhymu dosudovoho rozsliduvannia v umovakh voiennoho, nadzvychainoho stanu abo u raioni provedenia antyterorystychnoi operatsii: pryiniaty 12 serp. 2014 roku № 1631-VII [Law of Ukraine on amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine regarding the special regime of pre-trial investigation under martial law, state of emergency, or in the area of an anti-terrorist operation, № 1631-VII]. (2014). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*. 39, st. 2008. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1631-18#Text> [in Ukrainian].
2. Hushchyn, O. O., Vlasenko, D. R., & Tyshchenko, O. I. (2022). Osoblyvyi rezhym kryminalnoho provadzhennia v umovakh voiennoho stanu: zakonodavchi novitsii [The special regime of criminal proceedings under martial law: legislative innovations]. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal – Legal Scientific Electronic Journal*, 5, 546–548. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-5/131> [in Ukrainian].
3. Zavrur, V. A. (2020). Otsinka dopustymosti dokaziv, otrymanykh u poriadku st. 615 KPK Ukrainy [Assessment of the admissibility of evidence obtained under Article 615 of the Criminal Procedure Code of Ukraine]. Proceedings from PLSU '20: *Pravove zhyttia suchasnoi Ukrainy – Legal Life of Modern Ukraine*. Vol. 3, pp. 269–274. Odessa: Helvetyka [in Ukrainian].
4. Lazukova, O. V. (2018). *Osoblyvyi rezhym dosudovoho rozsliduvannia v umovakh voiennoho, nadzvychainoho stanu abo u raioni provedenia antyterorystychnoi operatsii [Special regime of pre-trial investigation under martial law, state of emergency, or in the area of an anti-terrorist operation]*. Kharkiv : Pravo [in Ukrainian].
5. Zakon Ukrainy “Pro zatverdzhennia Ukazu Prezydenta Ukrainy “Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini” : pryiniaty 24 lut. 2022 roku № 2102-IX [Law of Ukraine on approval of the Presidential Decree “On the imposition of martial law in Ukraine”, № 2102-IX]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*. (2022). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> [in Ukrainian].
6. Zakon Ukrainy “Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy shchodo udoskonalennia poriadku zdiisnennia kryminalnoho provadzhennia v umovakh voiennoho stanu”: pryiniaty 14 kvit. 2022 roku № 2201-IX [Law of Ukraine “On amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine regarding the improvement of the procedure for criminal proceedings under martial law”, № 2201-IX]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*. (2022). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2201-20#Text> [in Ukrainian].

7. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine]. (2013). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*. 9–10, 11–12, 13, st. 88. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> [in Ukrainian].

8. Rishennia Druhoho senatu Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinymy skarhamy Onishchenka Ruslana Illich, Havryliuka Dmytra Mykhailovycha shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) chastyny shostoi statti 615 Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy (sprava pro harantii sudovoho kontroliu za dotrymanniam prav osib, yaki utrymuiutsia pid varatoi), No 8-r(II)/2024 vid 18 lypnia 2024 r. [Decision of the Second Senate of the Constitutional Court of Ukraine in the case based on the constitutional complaints of Ruslan Illich Onishchenko and Dmytro Mykhailovych Havryliuk regarding the compliance of part six of Article 615 of the Criminal Procedure Code of Ukraine with the Constitution of Ukraine (case on guarantees of judicial control over compliance with the rights of persons held in custody), No. 8-r(II)/2024 of July 18, 2024]. (2024). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy – Official Bulletin of Ukraine*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v008p710-24/#Text> [in Ukrainian].

9. Teteryatnyk, H. K. (2021). *Kryminalne provadzhennia v umovakh nadzvychainykh pravovykh rezhymiv: teoretyko-metodolohichni ta prakseolohichni osnovy* [Criminal proceedings under extraordinary legal regimes: theoretical-methodological and praxeological foundations]. Odesa: Vydavnychiy dim “Helvetyka” [in Ukrainian].

10. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine]. (2001, April 5). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 25–26, st. 131. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian].

11. Loskutov, T. O. (2022). Pravove rehuliuвання fiksuvannya kryminalnoho provadzhennia v umovakh voiennoho stanu [Legal regulation of recording criminal proceedings under martial law]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo – Analytical and Comparative Jurisprudence*, 1, 340–345. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.01.61> [in Ukrainian].